

VERSLAG: Extra bijeenkomsten

voorbereiding meerjarige subsidieregeling 2021-2024

Datum: dinsdag 21 mei 2019, 14.00 uur – 16.30 uur

Locatie: Humanity House, Den Haag

Hosts: Dennis Stam (adjunct-directeur), Marianne van de Velde (beleidsadviseur) en Dana Kibbelaar (subsidieconsulent)

Notulist: Senne Vercooteren (subsidieconsulent)

Aanwezig:

Sanne Bijker (Cello Octet), Joriene Blom (SHARP/Arno Schuitemaker), Erik Bos (155), Yosser Dekker (Ruimtekoers Festival), Tamara Keasberry (Bureau tamtam/Young Gangsters), Lijne Kreupeling (For Artistic Reasons/Sevdaliza), Prisca Maas (Duda Paiva Company), Corien van der Poll (Theater De Plaats), Job Rietvelt (Wild Vlees), Anna Schoen (Toneelgroep ECHO), Jarl Schulp (FIBER), Dave Vanderheijden (Hiphop in je Smoel), Rosita Wouda (doubleA)

Vanuit het Fonds Podiumkunsten zijn verder aanwezig: Kim de Beer (juridisch medewerker), Ron Visser (secretaris Dans en Muziektheater)

Doel bijeenkomst:

Doel van de bijeenkomst is om met elkaar te onderzoeken hoe de meerjarige regeling er vanaf 2021 uit zou kunnen zien. Wij hopen zoveel mogelijk aan ideeën op te halen. Dat doen we aan de hand van een aantal vragen die gaan over voor wie de regeling bedoeld is, en hoe aanvragen beoordeeld zouden moeten worden. We streven naar gesprekken met een informeel en open karakter, die een basis kunnen vormen voor de uiteindelijke keuzes die het Fonds zal moeten maken bij het opstellen van de nieuwe regeling.

///

Inleiding

Dennis Stam heet de aanwezigen welkom. De groep bestaat uit zakelijk leiders, makers, producenten en festivalorganisatoren die allen hebben laten weten mee te willen denken over de inrichting van meerjarige ondersteuning in de komende beleidsperiode 2021-2024. Een introductierondje leert dat de verwachtingen en insteek waarmee de aanwezigen aan tafel zitten, uiteenlopen. Ook de mate waarin zij al bekend zijn met het Fonds en de verschillende subsidieregelingen, varieert. Drie aanwezigen vertegenwoordigen organisaties die op dit moment meerjarige subsidie van het Fonds ontvangen. Er zitten ook gezelschappen aan tafel die regelmatig aanvragen doen voor bijvoorbeeld productiesubsidie. Daarnaast zijn er partijen die nog geen relatie hebben met het Fonds. Eén ding hebben de aanwezigen echter gemeen: zij willen zich ten minste oriënteren op een aanvraag voor meerjarige ondersteuning.

Marianne van de Velde licht toe wat er tot nu toe al is gebeurd in voorbereiding op een nieuwe meerjarige regeling. De bijeenkomst vindt plaats nadat er al een aantal bijeenkomsten heeft plaatsgevonden met de zogeheten focusgroepen. Die bestaan grotendeels uit partijen die in de huidige periode meerjarige ondersteuning ontvangen. ([Klik hier voor de verslagen van die bijeenkomsten](#)). De uitkomsten van die gesprekken zijn gebruikt in het formuleren van de vragen voor vandaag. In juni organiseert het Fonds een drietal bijeenkomsten door het land, waarbij de uitgangspunten voor de nieuwe beleidsperiode worden gepresenteerd. Op dit moment valt daar nog niets over te zeggen: op 11 juni presenteert de Minister haar plannen.

Het wordt een gesprek aan de hand van vragen, bedoeld om de discussie richting te geven. Van de aanwezigen wordt gevraagd om ook echt stelling te nemen. Er wordt niet naar consensus gezocht. Juist daar waar de meningen uiteenlopen is het interessant om te horen welke verschillende ervaringen en verwachtingen er zijn.

VRAAG 1: Timing: Wanneer ben je er klaar voor om aan te vragen bij de meerjarige regeling van het Fonds Podiumkunsten?

Dennis Stam licht de vraag toe. Nog los van de verwachtingen van het Fonds bij meerjarige ondersteuning, wanneer komt het moment dat je klaar bent om aan te vragen? Op welk

punt in je makerschap gebeurt dat? En welke organisatorische randvoorwaarden zijn hierbij van toepassing?

Er wordt stilgestaan bij de stap van projectmatig werken naar meerjarig activiteiten uitvoeren. Voor wat betreft organisatie is ondersteuning per project prima, mits de activiteiten duidelijk zijn afgebakend. Als je het hele jaar door toert kom je in de knel met projectmatige subsidies, klinkt uit de groep. Een meerjarige regeling voorziet hier in de continuïteit.

Uit de groep komt naar voren dat in één keer naar een vierjarige overeenkomst met bijvoorbeeld het Fonds Podiumkunsten ook een te grote stap kan zijn. Een logische stap na projectmatig werken is subsidie van een lagere overheid, zoals in Amsterdam. Daar biedt het Amsterdams Fonds voor de Kunst tweejarige ondersteuning aan voor jonge gezelschappen. Het schrijven van een plan voor twee jaar vormt een nuttige oefening voordat je aan vierjarige regelingen begint. Daarnaast wordt geopperd dat ook met betrekking tot de speelplekken, tweejarige steun voor stabiliteit kan zorgen in de planning van tournees. Een logische stap is volgens sommige aanwezigen om hierna vierjarige lokale ondersteuning aan te vragen, en daarna landelijke ondersteuning.

Er wordt aangestipt dat zich omtrent het dekkingsplan een paradoxale situatie kan voordoen: langere ondersteuning van het Fonds is een solide basis, maar de private fondsen – waarop de dekking eveneens is gebaseerd – hebben de neiging zich terug te trekken bij het zien van de relatief hoge fondsbijdrage, aldus sommige aanwezigen.

Het gesprek vervolgt over de artistiek-inhoudelijke noodzaak van meerjarige ondersteuning. Ook artistiek kun je toe zijn aan een meerjarenplan. Als je een tijdje bezig bent en je begint een visie te ontwikkelen die meerdere jaren omvat, kan dat de aanleiding zijn om structurele ondersteuning aan te vragen. Daarmee rijst ook de vraag of de keuze daarvoor samenhangt met het aantal verschillende soorten activiteiten dat je ontplooit. Aan tafel bevinden zich een paar organisaties die zich niet alleen met podiumkunsten in de 'traditionele' zin, maar ook met aangrenzende kunstvormen bezighouden en als producent, toonplek en talentontwikkelaar optreden. Deze uiteenlopende activiteiten vergen tijd voor onderzoek. Bij meerjarige ondersteuning is het gemakkelijker om ruimte te creëren voor zulk onderzoek, zo stellen de organisaties.

Niet iedereen is het daar mee eens. Er wordt geopperd dat juist door de prestatie-eisen die het Fonds stelt, de ruimte voor onderzoek wordt ingeperkt. Dat wordt door sommige aanwezigen gevoeld als een artistieke beperking. En niet iedereen kan goed tegen de druk die ontstaat door het moeten spelen van een minimum aantal voorstellingen voor voldoende publiek, met een grillige afnamestructuur. De meeste aanwezigen zijn het eens dat een nieuwe regeling meer vrijheid zou moeten geven dan wanneer je projectmatig werkt, en niet andersom.

Aan de ene kant wordt gezegd dat een voorwaarde voor een meerjarige aanvraag is dat je een 'verstrekende' artistieke visie hebt, in de zin dat je weet waar je wilt zijn over vier jaar. Aan de andere kant gaan er stemmen op voor een verruiming van de eisen binnen de regeling, waarbij een aanvrager ruimte krijgt voor onderzoek en dus juist niet weet waar hij over vier jaar staat. Iedereen deelt het belang van realistische verwachtingen vooraf: ambities overschaduwen soms het gevoel voor wat haalbaar is. En een plan dijt snel uit, klinkt uit de groep.

Een aanwezige oppert dat om artistiek onderzoek te faciliteren, tussentijdse checks kunnen worden afgesproken om bij te houden of het de juiste kant op gaat. Vier jaar is wel erg lang voor een onderzoek zonder afgesproken resultaten. Een ander wijst naar de verschillen in maakproces: voor complexe producties is soms een zeer lang voorbereidend traject nodig. Die financiële ruimte moet er ook zijn, ook al worden er dan langdurig geen publieksinkomsten gegenereerd. Voor weer een ander speelt dat er weinig wordt opgetreden om de act exclusief te houden. Een meerjarige subsidie zou gebruikt worden voor artistieke verdieping, in plaats van voor het veelvuldig spelen op Nederlandse podia.

VRAAG 2: Hoe ga je om met de spanning tussen stabiliteit die meerjarige financiering je geeft, en de vrijheid die je zoekt?

Dennis Stam licht de vraag toe. De verwachtingen in prestaties en publiek kunnen haaks staan op je gevoel van vrijheid. Dat dit misschien nog wel het scherpst naar voren komt in de wens om onderzoek te doen, is hierboven besproken.

Een van de aanwezigen schetst een situatie waarin kunst en commercie botsen. Dit gezelschap wisselt het commerciële met het gesubsidieerde circuit af. Programmeurs vragen zich af waarom het gezelschap duur is: krijgt het dan geen subsidie? Terwijl het Fonds redeneert dat er verdienvermogen is, dus subsidie misschien niet nodig. Een andere aanwezige sluit zich aan: op dit moment doen zij alleen de projecten waarin het minste risico zit, soms met productiesubsidie. De spannendste dingen laten zij liggen, en dat is jammer.

Het gesprek gaat over verwachtingen. Iedereen levert het best mogelijke plan in en legt een hoge lat. Maar het is goed om ook na te denken over wat te hoge verwachtingen zijn. Er wordt gesproken over hoe te bepalen hoeveel subsidie je aanvraagt. Het is niet zo dat je voor zo veel mogelijk speelbeurten gaat om je te onderscheiden; er bestaat een koppeling tussen de beoogde prestaties en de hoogte van het subsidiebedrag. Uit de groep klinkt dat je ook best andersom mag denken: bedenk wat je wilt doen en vraag aan wat dat kost. Nu is het alsof de mogelijkheden bij het Fonds dicteren wat je in praktijk gaat brengen.

Het gesprek neemt een licht filosofische wending. Want wat is het doel van subsidie? Er wordt overwogen of één relevante voorstelling niet meer waard is dan zestig irrelevante. Makers maken voor publiek – dat kan middels veel voorstellingen maar ook door er maar een paar te doen. Dan gaat het meer over de impact van de voorstellingen, dan het aantal voorstellingen en bezoekers. Daarnaast wordt geopperd dat de prestatie-eisen niet voor alle genres hetzelfde zouden moeten zijn. Dans bijvoorbeeld heeft minder speelbeurten dan theater. Het zou prettig zijn als een regeling zich aanpast aan die verschillende werkelijkheden, aldus een aanwezige. De groep is het overwegend eens dat het veld zich ontwikkelt en meer onderzoek wil doen, in plaats van alleen maar spelen. Dan verschuift ook de verhouding tussen het subsidiebedrag en een uitvoering. Bovendien wordt vaak gesproken over een overschot aan aanbod. Dat zijn dus misschien wel twee vliegen in één klap.

Met al die verschillende uitgangspunten en doelen is het lastig om een regeling te bouwen, wordt geconcludeerd. Dat is ook de uitdaging van vandaag: samen even in de schoenen van het Fonds gaan staan.

VRAAG 3: Hoe wil je dat het Fonds naar je kijkt: puur naar wat je artistiek/inhoudelijk gezien maakt, of ook naar de andere dingen die je doet?

Dennis Stam licht de vraag toe. Het gaat er hier om of de artistieke kwaliteit van je voorstellingen altijd leidend moet zijn, of dat een commissie breder moet kijken naar alle functies die je vervult. Educatie, talentontwikkeling, maatschappelijke betrokkenheid, economische impact en nog veel meer andere zaken zijn voorbeelden van die functies.

Er wordt naar België gewezen, waar beoordeling plaatsvindt aan de hand van verschillende functies, zoals 'reflectie' en 'ontwikkeling'. Je zou het dus in de context van de podiumkunsten ook kunnen hebben over bijvoorbeeld verdiepings- en verbredingssubsidies.

Er gaan stemmen op om de twee delen van de vraag niet als tegenstelling te zien. Alle activiteiten zijn gericht op het bereiken van publiek, en dat leidt op zijn beurt weer tot verbetering en vergroting. Een aanwezige vindt dat een slechte voorstelling er niet direct toe moet leiden dat een aanvrager negatief beoordeeld wordt. De vraag is enigszins ouderwets en gaat uit van presenteren op de traditionele manier. Maar de wereld is veranderd, en activiteiten zoals educatie maar ook digitale uitingen zijn belangrijk. Volgers op sociale media zouden ook mee moeten tellen in de beoordeling van het Fonds.

Het gesprek vervolgt over de beoordeling zelf. Artistieke kwaliteit wordt door het Fonds opgedeeld in vakmanschap, oorspronkelijkheid en zeggingskracht, en het oordeel is gebaseerd op zowel de eerdere producties als de plannen voor de toekomst. Die worden aan elkaar verbonden. Daarnaast is er een beoordeling van de bijdrage aan de pluriformiteit van het Nederlandse

podiumkunstenlandschap. Daarmee word je in een hokje geplaatst, volgens sommige aanwezigen. Een hokje waar je jezelf niet altijd in ziet. Zo kun je beeldend performatief theater maken met nieuw Nederlands repertoire. Maar voor de commissie heet dat dan teksttheater, of muziektheater. Dat zijn grote, veelomvattende begrippen. Tegelijk is er aan tafel ook begrip voor het criterium. Alleen dan waarborg je de diversiteit van het aanbod. En het heeft geen zin om voor iedereen een eigen label te creëren, ook al zou je dat soms wel willen.

Het faciliteren van andere manieren van werken blijkt een hoofdthema van de bijeenkomst. Ook het laatste woord van de middag omvat een gedurfde toekomstvisie: subsidie voor langere researchperiodes, ruimte ook voor het bereiken van online publiek. Geen eisen voor wat betreft speelbeurten. Vier jaar waarde toevoegen en aan het einde kijken: wat is goed gegaan en wat niet? Want je kunt het alleen laten zien door het te doen.

Het Fonds sluit de bijeenkomst af en dankt iedereen voor het prettige en constructieve gesprek.